

Aan: De raadsleden en burgercommissieleden van Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg

Datum: 8 juli 2021

Betreft: Onderzoek naar jeugdzorg

Bijlagen: Onderzoeksrapportage over:

- 1) [informatievoorziening over jeugdzorg](#)
- 2) [kosten van jeugdzorg in H10](#)
- 3) [kosten van jeugdzorg in WVL-V](#)

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u drie onderzoeksrapportages over de **informatievoorziening over jeugdzorg** en de **kosten van jeugdzorg** in de periode 2015 t/m 2019.

Het betrof een gezamenlijk onderzoek van de rekenkamer(commissie)s in de jeugdzorgregio H10. Gemeente **Oegstgeest** contracteert jeugdzorg via Holland Rijnland. Daarom is zij uitsluitend betrokken bij het deelonderzoek over de informatievoorziening.

Aanleiding onderzoek

De meeste raadsleden en burgercommissieleden ervaren onvoldoende inzicht en mogelijkheden om te sturen op jeugdzorg en de kosten ervan.

Die kosten waren in de afgelopen jaren in veel Nederlandse gemeenten substantieel hoger dan zij hiervoor aan rijksbijdrage ontvingen. Deze tekorten bij de budgettering van de kosten van jeugdzorg spelen ook in de H10-gemeenten.

Daarom wilden de betreffende rekenkamer(commissie)s de informatievoorziening en de belangrijkste cijfers over de kosten van jeugdzorg in kaart brengen.

Doel onderzoek

Het doel was om inzicht te bieden en eventueel verbeter suggesties aan te reiken rondom:

- de **informatievoorziening** vanuit de colleges van B&W richting gemeenteraden over jeugdzorg;
- de oorzaken voor de toename van **kosten** van jeugdzorg.

Uitvoering onderzoek

Het onderzoek naar de **informatievoorziening** is uitgevoerd door ZorgfocuZ. Van maart 2020 tot en met februari 2021 heeft dit onderzoeksbureau:

- interviews gehouden met de griffiers van de vier gemeenten;
- honderden documenten geraadpleegd en geanalyseerd uit de raadsinformatiesystemen van de vier gemeenten ([bronnenlijst](#)).

Het onderzoek naar de **kosten** is uitgevoerd door de Rekenkamer Den Haag, ondersteund door:

- een klankbordgroep (met leden van rekenkamer(commissie)s);
- een werkgroep (met secretarissen van rekenkamer(commissie)(s)).

De Rekenkamer Den Haag heeft van januari 2020 tot en met mei 2021:

- data van het [Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden](#) opgevraagd en geanalyseerd over [gecontracteerde jeugdhulp](#);
- data van gemeenten opgevraagd en geanalyseerd over persoonsgebonden budgetten (PGB) en overige gemeentelijke kosten (wijkteams, zorg in natura, overhead, enz.);
- tweemaal toelichting gegeven tijdens het overleg van de wethouders zorg van de H10-gemeenten.

Bevindingen

Informatievoorziening in Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg ([onderzoeksrapportage 1](#))

- bij alle gemeenten wordt in de (half)jaarlijkse monitor sociaal domein de relatie tussen doelstellingen, activiteiten, resultaten en beoogde maatschappelijke effecten slechts deels geëxpliciteerd;
- bij alle gemeenten worden in de (half)jaarlijkse monitor sociaal domein gegevens toegelicht, maar ontbreekt een duiding (bijvoorbeeld met verklaringen voor de stijging in het gebruik van specifieke producten);
- bij alle gemeenten komen in de informatiebrieven omtrent jeugdzorg de aspecten financiële afwijkingen/resultaten, externe uitvoering en procedurele informatie in beperkte mate aan bod;
- bij alle gemeenten ontbreekt in de P&C-documenten een nadere opsplitsing van de kosten van jeugdzorg naar soort verwijzer en (voor het grootste deel) naar product;

- uitsluitend de gemeenteraad van Leidschendam-Voorburg heeft haar informatiebehoefte met betrekking tot monitoring van jeugdzorg (inhoud, vorm, frequentie) expliciet kenbaar gemaakt;
- in Wassenaar, Voorschoten en Oegstgeest zijn naar aanleiding van de jaarlijkse monitor sociaal domein geen besluiten genomen of toezeggingen gedaan;
- het cliënt-ervaringsonderzoek in Haaglanden uit 2019 bood inzicht in de ervaringen van jeugdigen op regionaal niveau, maar is niet uitgesplitst per gemeente en gaf hen daarmee geen concrete inzichten voor lokale uitwerking;
- in Oegstgeest is de gemeenteraad in 2019 niet expliciet geïnformeerd over (aanstaande) financiële tekorten voor jeugdzorg;
- in Oegstgeest ontbreken veel informatiebrieven in het bestuurlijk informatiesysteem Simsite.

Kosten van jeugdzorg in H10-gemeenten ([onderzoeksrapportage 2](#))

- de via het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden gecontracteerde jeugdzorg:
 - bepaalt voor circa 85% de totale kosten van jeugdzorg;
 - draagt het meest bij aan de toename van de totale kosten van jeugdzorg (totale kosten: €189 miljoen in 2015, €298 miljoen in 2019);
- tien [producten](#) zijn verantwoordelijk voor 61% van de toename van de totale kosten van gecontracteerde jeugdzorg;
- de belangrijkste oorzaak voor de toename van de kosten in de gehele H10-regio is de gemiddelde kostprijs per uur van gecontracteerde jeugdzorg;
- de gemeentelijke toegang – één van de weinige mogelijkheden voor de gemeente om te sturen op kosten – heeft in de afgelopen jaren tot een stijgend aantal jeugdzorgtrajecten geleid;
- sinds gemeenten verantwoordelijk werden voor jeugdzorg (2015), worden relatief meer producten aangeboden waarvoor de gemiddelde kosten per jeugdige hoger zijn.

Kosten van jeugdzorg in Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg ([onderzoeksrapportage 3](#))

- de gemeentelijke verwijzingen naar jeugdzorg stegen met:
 - circa 200% in Wassenaar;
 - circa 70% in Voorschoten;
 - circa 84% in Leidschendam-Voorburg.

Het aandeel van deze verwijzingen ligt nu overal boven de 20% van het totaal van alle verwijzingen; in Voorschoten zelfs boven de 25%.

- in Wassenaar had het aantal unieke jeugdigen het grootste kostenopdrijvende effect. Ook de gemiddelde kostprijs per uur van gecontracteerde jeugdzorg steeg, terwijl het aantal uren jeugdzorg per unieke jeugdige juist daalde;
- in Voorschoten stegen alle drie de factoren, met name de gemiddelde kostprijs per uur gecontracteerde jeugdzorg;
- in Leidschendam-Voorburg stegen het aantal jeugdigen en de gemiddelde kostprijs per uur gecontracteerde jeugdzorg duidelijk, terwijl het aantal uren per jeugdige slechts een kleine stijging kende;

Overweging

De bevindingen dienen in de context van de afgelopen jaren te worden gelezen. Zeker in de jaren 2015 en 2016 waren er voor gemeenten veel onduidelijkheden; over de beschikbare en benodigde middelen, de rollen en verantwoordelijkheden in de H10-samenwerking, de juiste aanbestedingsvormen, en talloze andere kwesties.

Vooruitkijkend is het belangrijk om een balans te bereiken in de zorgverlening, de kosten van jeugdzorg en de dekking ervan. En daarbij hoort dan ook een adequate informatievoorziening en verantwoording naar de gemeenteraden.

Aanbevelingen

Verzoek uw college:

- 1) adequate monitoringsinformatie over jeugdzorg te leveren die:
 - a) inzicht biedt in de relatie tussen doelstellingen, activiteiten, kosten, resultaten en beoogde (maatschappelijke) effecten;
 - b) duiding geeft (bijvoorbeeld met verklaringen voor de stijging in het gebruik van specifieke producten);
- 2) de gemeenteraad zich te laten uitspreken over de gewenste monitoringsinformatie met betrekking tot jeugdzorg (vorm, inhoud, frequentie);
- 3) de gemeente uitsluitend te laten deelnemen aan cliënt-ervaringsonderzoeken voor jeugdigen die concrete inzichten bieden voor lokale uitwerking;
- 4) voor Oegstgeest: alle informatiebrieven op te nemen in het bestuurlijk informatiesysteem Simsite;
- 5) inzicht en grip te krijgen op de toename in verwijzing naar jeugdzorgtrajecten door gemeentelijke toegang;
- 6) inzicht en grip te krijgen op de producten met de grootste toename en omvang van kosten, vooral in de categorieën:
 - 45 Jeugdhulp ambulante;
 - 54 Jeugd-GGZ;
 - 43 Jeugdhulp verblijf (inclusief behandeling);
 - 41 Dagbehandeling.

Bestuurlijke reacties

Het college van [Oegstgeest](#) mist het oordeel en perspectief van de gemeenteraad. Daarom ondersteunt zij een voorstel voor een informatieve bijeenkomst om de informatiebehoefte van de gemeenteraad in kaart te brengen.

Verder wijst het college op:

- de raadsdocumenten op IBabs (het onderzoeksbureau werd hier te laat op gewezen en heeft deze daarom niet meegenomen in het onderzoek);
- schriftelijke en mondelinge informatie die niet op Simsite of IBabs staat (deze was ongefilterd en niet selectief als vergaderstukken aangeboden).

Het college van [Leidschendam-Voorburg](#) waardeert het onderzoeksinitiatief en neemt de aanbevelingen over. Zij plaatst daarbij de volgende kanttekeningen:

- het cijfermatig onderzoek gaat niet in op de onderliggende (maatschappelijke) oorzaken van de kostenontwikkeling, zoals de rol van Schakenbosch;
- sommige bevindingen uit het onderzoek zijn ingehaald door de tijd, zoals de trend van het aantal jeugdigen met jeugdhulp;
- de stijging van het aantal verwijzingen via de gemeentelijke toegang is niet uitsluitend een negatieve ontwikkeling; het heeft ook meer kinderen in beeld gebracht bij de gemeente.

Van de colleges van Wassenaar en Voorschoten is helaas geen bestuurlijke reactie ontvangen binnen de daarvoor gestelde termijn (drie weken + één week uitloop).

Tenslotte

Wij gaan graag met u in gesprek over dit onderwerp. De klankbordgroep van raadsleden suggereerde om een informatieve bijeenkomst te houden voor alle betrokkenen (raadsleden, burgercommissieleden, wethouders, ambtenaren). De uitwerking hiervan bespreken wij met de griffiers.

Met vriendelijke groet,

Rekenkamercommissie Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg

Dolf Kamermans, voorzitter